

מסורת הש"ס

(א) [צ"ל:התנן],(ב) מעשרות פ"א מ"א, (ג) [צ"ל :דתי'],(ד) [צ"מ :בג'],(ה) [צ"ל :דמקנן],(ו) [מעשרות פ"א מ"א],(ז) [במדבר ית],(ח) [צ"ל :במשנה],

הגהות הב"ח

(א) גמ' ראע"פ שקפה: (ב) תוס' ד"ה ואין וכו' בסוף דריכה משום דאיכא: (ג) ד"ה שמותר וכו' כחלה דמו אלמא דקודם כ"ל ומיתא אמרינן ומתק: (ד) ד"ה ואע"פ וכו' אין הטבל מתחייב במעשר עד:

מוסף רש"י

יין משיקפה. משיקפאז החרניט על פי הבור כשתמחיל להיות תוסס ונטולין הניג ומשליקן (ב"י צבב): משירד לבור. הוי גמרו למעשר (שם). משישלה בחביות. שנטל חרניט הנפס על פי החציות (ביצה ד').

ואין צוצרין עם ישראל כו'. משום דגורס טומאה הוא. ואף ע"ג

דסבירא לן השתא מותר לגרוס טומאה לחולין כדקמני סיפא ה"מ דעובד כוכבים אבל דישראל טבולים הם לתרומה ואסור לגרוס

טומאה לתרומה דכתיב(וואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי

בשמי תרומות הכתוב מדבר וכ"ש

שאין דורכין עדריכתן מטמאתן

ומסייע ידי עובדי עזריה: יין **משיקפה**.

הוי גמר מלאכה לענין מעשר ליאסר צו שתיית עראי. משיקפה לשון קף כמו קפא תהומא דמסכת סוכה (דף נג.) שזפין החרניט על היין כשהוא נח צבור: **ואע"פ שקפה**. מה שבצור קולט מן הגת העליונה ושותה שאותו שלא ירד לצור לא נגמר מלאכתו:

מן הצנור. מקום דרך מרוצ המקלח היין לצור: **ש"מ קיפוי דצור קאמר**.

מדקתני ואע"פ שקפה קולט מן הגת דאי בחציות מה ענינו אלל גת:

בדבי ר' אושעיא. במתני' דבי ר' אושעיא:

משישלה בחביות. לשון

השולה דגיס מן היס (חולין דף סג.).

משישלה היין מן הצור להנמן בחציות וכן מפרש בצ"מ כהשוכר את הפועלים (דף נצ.). ולעיל קמני לרצנן משירד לצור ולר"ע משיקפה: **אלא מתניסין דקתני עד שירד לצור**. הא ירד

לצור אע"פ שלא קיפה הוי יין: **נימא**. כי היכי דקתני לענין נסך ה"ג ס"ל לענין מעשר ופליג אדרצנן ואדרבי עקיבא: **תלתא טנאי היא**. תנא דידן סבר משירד לצור ולרצנן משיקפה צבור ולר"ע משישלה: **שאני יין נסך כו'**. אבל במעשר אי כרצנן אי כר"ע:

ולרבא

בטומאה משנגמרה מלאכתן יעשו בטהרה ותרומתן תליה בזהא ספק אמרו בדבר הספק לתרומה אלמא אפילו צפירות נמי אמרינן הכי אכן יש לתרן דשאני התם שבצר נולד להם ספק טומאה ואי"א עוד להיות טהור לגמרי אבל כאן יש לו לומר שלא לטומאותה לכתחלה מיהו קשיא ממההוא דפרק הניזקין (גיטין דף סא. ושם ד"ה רישא) דקאמר רישא בטומאת חולין פירוש שומתא לסייע קודם שנתיל למיט לפי שאין שם אלא טומאת חולין ואף על פי שיבא להפריש לבסוף חלה בטומאה ומ"ש מהאי דהכא ואור"ת דבגיטין ליכא אלא חשדא בעלמא שחשודה לעשות פירותיה בטומאה אבל כאן דודאי עושה פירותיו בטומאה אסור לסייע לו אפי' מתחלה וקשה לפי' זה דמתני' קתני לא לשין ולא עורכין משמע הא ברירה וטחינה שריא ובפ' הניזקין (שם דף סא.) תנן צוררת וטומנת גבי אשת עם הארץ ופר"ת התם דוקא דלין כאן אלא חשד בעלמא שחשודה לעשות בטומאה אבל אם עושה בודאי בטומאה לא שרינן והא הכא דעושה בודאי בטומאה ומשמע בדבריה וטחינה שרי ואומר ר"ת דהכא מיירי צפירות שלא הוכשרו ולכן שרינא זה ברירה וטחינה אף בעושה בודאי בטומאה וההיא דגיטין מיירי צפירות שהוכשרו כבר ולכן ודאי אם עושה בודאי בטומאה אסור אף לציור ולטמון מיהו צירושלמי תני עלה דמתני' לא בוררין אלא טומינן עמו ופרין מההיא דגיטין דקתני צוררת וטומנת ומשני כאן בלותם כאן בשאינו לותם פי' הכא מיירי שהוכשרו וההיא דגיטין אלא הוכשרו ואינו יורד לחלק כלל בין חשוד לעושה בודאי ולדברי ר"ת נוכל לומר לא לשין ולא טומנין כדברי הירושלמי ומיירי בין הכא בין התם בהוכשרו וטעמא דהכא משום דעושה בודאי בטומאה הוא ולכן לא בוררין ורבי יהודה מנא פי' אחד בפ' רבינו שלמה כתב ידו אבל לא בוצרים עם ישראל כו' ואע"ג דסבירא לן השתא דמותר לגרוס טומאה לחולין כדקמני סיפא ה"מ דעובד כוכבים או ישראל חצר שלא יאכלם רק צימי טומאתו אבל בישראל רשע עובר עזירה הוא שסופו לשתמו טמא ודריכתה לכן עומדת הלכן אסור לסייעו ע"כ לשוני: **רבי עקיבא אומר משיקפה**. תימה כיון דר"ע מיקל הוא עד שיקפה מיצעי ליה כדאמרינן בפרק השוכר את הפועלים (ב"מ דף דף פח: ושם ד"ה עד) גבי קישואין ודילועין מאי לאו משיפקסו בשדה לא משיפקסו בצית אי הכי עד שיפקסו מיצעי ליה וי"ל דשאני התם דאיכא למיטעי ולמימר פקס דשדה אבל הכא ליכא למיטעי מידי דודאי אין שום קיפוי קודם ירידתו לצור:

ואע"פ שקפה קולט מן הגת העז'יונה. פי' אבל מן התחמונה כלומר מן הצור אסור לשמות אף עראי שהרי הוקבע למעשר תימה

האי גת היכא קאי אי בשדה הוא כדרך כל גתות שלהם שהיו בשדה כדמוכת בפרק המוכר את הבית (ב"ב דף עב.) דתנן מכר את

השדה לא מכר את הגת וגבי בית לא תני ליה וא"כ דבגת שבשדה מיירי לישתרי אפילו מן התחמונה שהרי לא ראה פני הבית ואמרינן

(ב"מ דף עז:.) אין הטבל מתחייב (י') עד שיראה פני הבית וכ"ת דמיירי הכא בגת העומד בצית והכניס שם הענבים א"כ איך יוקבע

שזב למעשר כדאמר גבי תבואה שהכניסה בזמן שלה וי"ל דלעולם אימא לך דמיירי בגת שבשדה וה"ק קולט מן הגת ויכניסנו לבית וישתה שכל זמן שלא ירד לצור לא נגמרה מלאכתן ואין ראיות פני הבית מתחייב במעשר אלא בדבר שנגמרה מלאכתו אבל ודאי לא יקח מן

הצור ויכניסנו לבית וישתה ואיצעית אימא לעולם מיירי בגת שבצית ולא דמי לתבואה שאין דרכה להכניסה לבית בזמן הלכן כי הכניסה בזמן תו לא מיקבע למעשר אבל יין שדרכו להכניסו בענבים ושם נעשה גרנו ודאי צעשיית גורן שלו נקבע וראהו מקישואין

ודילועין דאמרינן פ' הפועלים (שם דף פח: ושם ד"ה לא) דמשיפקסו בצית הוי גמר מלאכתן למעשר ואע"פ שהכניסה בפקס שלהם:

תרצנה נמי דהך קמיייתא. ומתני' דאע"פ שקפה דדייקין מינה ש"מ קיפוי דצור איתא כרצנן: **אימא תלתא טנאי** נינהו. תימה

אמאי לא קא משני מתניתין עד שירד לצור ויקפה כדמתרין למתני' קמיייתא וי"ל דא"כ אדמפליג בסיפא בין ירד לשאר שבגת

ליפלוג בירד נמי בין קיפוי לשאינו קיפוי אלא לאו ש"מ דקסצר מתני' דמה שבצור אף קודם קיפוי אסור וא"ת יי (ברייתא) דמעשר

(פ"א מ"י) נמי דתני זה ואע"פ שקפה קולט מן הגת כו' אדמפליג בין מה שבצור למה שבגת ליפלוג וליתני כמה שבצור בין קיפוי

לשאינו קיפוי וי"ל דלין ה"ג דהא תנא ליה רישא יין משיקפה אלמא אינו נעשה יין עד שיקפה אלא בסיפא רבותא נקט דסד"א כיון

שאותו שבצור קפוי ויש איסור גמור לפניו ליגזור על מה שבגת ובצנור אטו דצור דבקל יצא לטעות אם נמיר לשמות מן הצנור שישתה

ג"כ מן הצור הסמוך לו אבל במתני' דתני צרישא אינו נעשה יין נסך עד שירד לצור ולא הוכיר קיפוי כלל אם איתא דהוה מפליג בין

קיפוי ולא קיפוי הוה ליה למיתייה ואין לומר דהכא נמי אשמעינן רבותא דע"ג דמה שבצור אסור אסור גמור מ"מ השאר מותר ולא

גורינן הא אטו הא דלין זו רבותא דבהא ודאי אין לטעות אם נמיר כשנעט העובד כוכבים במה שבגת להחיר גם מנעט צבור שהרי

הגרגומני מפסיק ציניהם והכל יודעים שהגרגומני עושהו יין ואדרבה הוה ליה למנקט רבותא לפלוגי בין קיפוי לשאינו קיפוי:

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

נו.

ואין בוצרין עם ישראל וכ"ש שאין דורכין. פי' ואפילו צסוף

דריכה (ב) דאיכא סיוע לטומאה דאורייתא והא דלאיטרין

למימני כ"ש הכא טפי במצמנה ראשונה היינו משום דאי לא תנא הכא כ"ש ה"א טעמא דלין צוצרין אינו משום סיוע אלא משום גרס

טומאה וקמ"ל השתא דטעמא משום

סיוע כמו צסוף דריכה:

שמוותר לגרוס טומאה לחולין שבא"י. פרש"י ואפילו

הכי אין צוצרין עם ישראל דה"מ

שמותר לגרוס טומאה בשל עובד

כוכבים אבל בשל ישראל טבולים הם

לתרומה ואסור לגרוס טומאה

לתרומה דכתיב ואני הנה נתתי לך

את משמרת תרומותי בשמי תרומות

הכתוב מדבר וקשיא מההיא דמייתי

בפ"ק דנדה (דף ו: ושם ד"ה נולד) תנן

התם נולד לה ספק טומאה עד שלא

גלגלה תעשה בטומאה משגלגלה

תעשה בטהרה כו' וקסצר חולין

הטבולין לחלה כחלה דמו אלמא

(ג) אמרינן דקודם גלגול שלא חלה

עליה עדיין חיוב חלה אמרינן דתעשה

בטומאה והכא נמי אינא ראויס

לתרומה עד שיעשו יין ולמה לא

יעשו בטומאה כיון שמותר לגרוס

טומאה ויש שדוחין לומר דשאני התם

דכל זמן שהוא קמח אין כאן חיוב חלה כלל אבל תרומה ראוייה משעה

שהיא בענבים מידי דהוה אמעשר שהקדימו בשבילים אכן דבר תימה

הוא להחשיבה טבול לתרומה קודם מירוח ועוד הקשה רבינו יהודה

דצהדיא תניא בתוספתא דחלה (פ"א ע"ג) בחר הך דנולד ספק טומאה

כו' וכן פירות שנוולד להם ספק טומאה עד שלא נגמרה מלאכתן יעשו

אמרזו בדבר הספק לתרומה אלמא אפילו צפירות נמי אמרינן הכי אכן

יש לו לומר שלא לטומאותה לכתחלה מיהו קשיא ממההוא דפרק הניזקין (גיטין דף סא. ושם ד"ה רישא) דקאמר רישא בטומאת חולין פירוש שומתא לסייע קודם שנתיל למיט לפי שאין

שם אלא טומאת חולין ואף על פי שיבא להפריש לבסוף חלה בטומאה ומ"ש מהאי דהכא ואור"ת דבגיטין ליכא אלא חשדא בעלמא שחשודה לעשות פירותיה בטומאה אבל כאן דודאי עושה פירותיו בטומאה אסור לסייע לו אפי' מתחלה וקשה לפי' זה דמתני' קתני לא לשין ולא

עורכין משמע הא ברירה וטחינה שריא ובפ' הניזקין (שם דף סא.) תנן צוררת וטומנת גבי אשת עם הארץ ופר"ת התם דוקא דלין כאן אלא חשד בעלמא שחשודה לעשות בטומאה אבל אם עושה בודאי בטומאה לא שרינן והא הכא דעושה בודאי בטומאה ומשמע בדבריה וטחינה שרי ואומר ר"ת דהכא מיירי צפירות שלא הוכשרו ולכן שרינא זה ברירה וטחינה אף בעושה בודאי בטומאה וההיא דגיטין מיירי צפירות שהוכשרו כבר ולכן ודאי אם עושה בודאי בטומאה אסור אף לציור ולטמון מיהו צירושלמי תני עלה דמתני' לא בוררין אלא טומינן עמו ופרין מההיא דגיטין דקתני צוררת וטומנת ומשני כאן בלותם כאן בשאינו לותם פי' הכא מיירי שהוכשרו וההיא דגיטין אלא הוכשרו ואינו יורד לחלק כלל בין חשוד לעושה בודאי ולדברי ר"ת נוכל לומר לא לשין ולא טומנין כדברי הירושלמי ומיירי בין הכא בין התם בהוכשרו וטעמא דהכא משום דעושה בודאי בטומאה הוא ולכן לא בוררין ורבי יהודה מנא פי' אחד בפ' רבינו שלמה כתב ידו אבל לא בוצרים עם ישראל כו' ואע"ג דסבירא לן השתא דמותר לגרוס טומאה לחולין כדקמני סיפא ה"מ דעובד כוכבים או ישראל חצר שלא יאכלם רק צימי טומאתו אבל בישראל רשע עובר עזירה הוא שסופו לשתמו טמא ודריכתה לכן עומדת הלכן אסור לסייעו ע"כ לשוני: **רבי עקיבא אומר משיקפה**. תימה כיון דר"ע מיקל הוא עד שיקפה מיצעי ליה כדאמרינן בפרק השוכר את הפועלים (ב"מ דף דף פח: ושם ד"ה עד) גבי קישואין ודילועין מאי לאו משיפקסו בשדה לא משיפקסו בצית אי הכי עד שיפקסו מיצעי ליה וי"ל דשאני התם דאיכא למיטעי ולמימר פקס דשדה אבל הכא ליכא למיטעי מידי דודאי אין שום קיפוי קודם ירידתו לצור:

ואע"פ שקפה קולט מן הגת העז'יונה. פי' אבל מן התחמונה כלומר מן הצור אסור לשמות אף עראי שהרי הוקבע למעשר תימה

האי גת היכא קאי אי בשדה הוא כדרך כל גתות שלהם שהיו בשדה כדמוכת בפרק המוכר את הבית (ב"ב דף עב.) דתנן מכר את

השדה לא מכר את הגת וגבי בית לא תני ליה וא"כ דבגת שבשדה מיירי לישתרי אפילו מן התחמונה שהרי לא ראה פני הבית ואמרינן

(ב"מ דף עז:.) אין הטבל מתחייב (י') עד שיראה פני הבית וכ"ת דמיירי הכא בגת העומד בצית והכניס שם הענבים א"כ איך יוקבע

שזב למעשר כדאמר גבי תבואה שהכניסה בזמן שלה וי"ל דלעולם אימא לך דמיירי בגת שבשדה וה"ק קולט מן הגת ויכניסנו לבית וישתה שכל זמן שלא ירד לצור לא נגמרה מלאכתן ואין ראיות פני הבית מתחייב במעשר אלא בדבר שנגמרה מלאכתו אבל ודאי לא יקח מן

הצור ויכניסנו לבית וישתה ואיצעית אימא לעולם מיירי בגת שבצית ולא דמי לתבואה שאין דרכה להכניסה לבית בזמן הלכן כי הכניסה בזמן תו לא מיקבע למעשר אבל יין שדרכו להכניסו בענבים ושם נעשה גרנו ודאי צעשיית גורן שלו נקבע וראהו מקישואין

ודילועין דאמרינן פ' הפועלים (שם דף פח: ושם ד"ה לא) דמשיפקסו בצית הוי גמר מלאכתן למעשר ואע"פ שהכניסה בפקס שלהם:

תרצנה נמי דהך קמיייתא. ומתני' דאע"פ שקפה דדייקין מינה ש"מ קיפוי דצור איתא כרצנן: **אימא תלתא טנאי** נינהו. תימה

אמאי לא קא משני מתניתין עד שירד לצור ויקפה כדמתרין למתני' קמיייתא וי"ל דא"כ אדמפליג בסיפא בין ירד לשאר שבגת

ליפלוג בירד נמי בין קיפוי לשאינו קיפוי אלא לאו ש"מ דקסצר מתני' דמה שבצור אף קודם קיפוי אסור וא"ת יי (ברייתא) דמעשר

(פ"א מ"י) נמי דתני זה ואע"פ שקפה קולט מן הגת כו' אדמפליג בין מה שבצור למה שבגת ליפלוג וליתני כמה שבצור בין קיפוי

לשאינו קיפוי וי"ל דלין ה"ג דהא תנא ליה רישא יין משיקפה אלמא אינו נעשה יין עד שיקפה אלא בסיפא רבותא נקט דסד"א כיון

שאותו שבצור קפוי ויש איסור גמור לפניו ליגזור על מה שבגת ובצנור אטו דצור דבקל יצא לטעות אם נמיר לשמות מן הצנור שישתה

ג"כ מן הצור הסמוך לו אבל במתני' דתני צרישא אינו נעשה יין נסך עד שירד לצור ולא הוכיר קיפוי כלל אם איתא דהוה מפליג בין

קיפוי ולא קיפוי הוה ליה למיתייה ואין לומר דהכא נמי אשמעינן רבותא דע"ג דמה שבצור אסור אסור גמור מ"מ השאר מותר ולא

גורינן הא אטו הא דלין זו רבותא דבהא ודאי אין לטעות אם נמיר כשנעט העובד כוכבים במה שבגת להחיר גם מנעט צבור שהרי

הגרגומני מפסיק ציניהם והכל יודעים שהגרגומני עושהו יין ואדרבה הוה ליה למנקט רבותא לפלוגי בין קיפוי לשאינו קיפוי:

רבא

עין משפט ונר מצוה

בב א מ"י פ"ב מהל' תרומות הלכה י:

בב ב מ"י פט"ז מהל' טומאת אוכלין הלכה ט ונ"פ: מהלכות כזרים הל' יג):

בב ג ד מ"י פ"ג מהל' מעשר הלכה יד וטו"ע י"ד ס' שלא ספק פו:

רבינו חננאל

ואין בוצרין עם ישראל שעושה פירותיו בטומאה. וכל שכן שאין דורכין. אבל בוצרין עם העובד כוכבים בגת שמותר לגרוס טומאה לחולין שבארץ ישראל: **פוסקא** אין עושין יין נסך עד שירד לבור. ירד לבור מה שבבור אסור והשאר מותר. איני והתניא משיקפה נעשה יין נסך. ופוקין מתניתין רבנן היא ברייתא ר' עקיבא דתניא יין משירד לבור רבי עקיבא אומר משיקפה. פי' קיפוי הסרת הקצף מעל היין. כדכתוב כקצף על פני המים (באן חסור שויה אבות מן הכותב) ואבעיא להו קיפוי דבור קיפוי דחבית. הוא או קיפוי דחבית. ופשיט תא שמע דתנן במעשרות פרק ראשון היין משיקפה פי' אסור ליטול ממנו עד שיתעשר שכבר נגמרה מלאכתו למעשר. ואע"פ שיקפה קולט מן הגת העליונה וכן הצינור ושותה. ש"מ קיפוי דבור ש"מ. ומדנית רב זבדי רבי עקיבא אומר משישלה. מתרין נמי לברייתא דתני ר' עקיבא אומר משיקפה תני לה הכי ר' עקיבא אומר משיקפה וישלה בחביות כי היכי דלא תקשי דרבי עקיבא אר' עקיבא ומתניתין דקתני יין נסך עז שירד לבור משום חומרא דיין נסך תני